

EL BEAT SUPERVIVENT

El poema “El beat supervivent” és molt representatiu del nou enfocament de la poesia de Carner després de l’etapa pròpiament noucentista. Pertany a *El Cor quiet* (1925), un poemari en el qual l’autor fa una introspecció en el seu jo més íntim.

1 La meva pipa jau, i no perilla,
a un racó de la boca. És mitja nit.
Enllà dorm el meu fill, ençà ma filla
i dolça alena missenyora al llit.
5 –Què fa, tot sol? Dotze hores són tocades–
diuen, veient la ratlla de claror
sota la porta, negres, ensonyades
les cambres del voltant del menjador.
Què faig? Em plau eixa sobirania
10 d’una clapa de llum entre foscos;
encara visc mentre ma gent somia,
com un supervivent misteriós.
Em distreu aquell pom de violetes,
aquell rellotge o el meu foc encès;
15 ja del llibre les tímides lletretes,
desentrenat com só, no em diuen res.
Fuig tot afany d’avui, tota cabòria
cavalcant de ma pipa el torterol;
i de mon fadrinatge la memòria
20 de puntetes, suau, torna a mon volt.
Oh fadrinatge! Espera d’un viatge,
prop la fressa dels altres que rellú;
oh abocament dels ulls a cada imatge,
oh tremolor davant un colze nu;
25 anar tot sol a respirar les roses
d’abril, quan plou, per un carrer oblidat;
debatre amb els amics d’estranyes coses,
en un lloc tot encès, tot entelat
i, no volent cap llei, tenir les flaques
30 que són com borda, subreptícia llei:
aquell ficar les mans a les butxaques
i arronsar-se d’espatlles com un rei,
tancar-se amb una porta que no tanca,
mesclar música i pols, taques i flors,
35 i no poder trobar la roba blanca
sinó quan d’un calaix ne penja un tros.
Sentir pel maig que el cel se’ns encomana,
parar-nos tot sovint a mig camí,
i anar a jeure tan sols, de mala gana,
40 quan el fanal és roig de tant servir;
llevar-se tard, llegir i abandonar-se,
dinar quiet al menjador tot buit
i fer el descobriment, en aixecar-se,
que el sol, cansat, encara besa un fruit.
45 Joventut, fadrinatge! Us allunyeu,
no pas massa remots de ma diada,
com gent que ja ha tombat per la collada

però que encar se’n sent alguna veu.
No em deixàreu, talment, sense riquesa,
50 sense desigs i companys gentils,
ara que creix ma cella desatesa
i els primers cabells blancs lluen subtils.
Oh cambres de mos fills, plenes de fades!
Oh seny de la muller, ple de destí!
55 Oh, a mon voltant, mirades confiades
que en mi reposen com si fos diví!
Qui un temps va ésser l’indolent donzell
de sa naixent solemnitat s’espalma
i estic empallegat amb un reialme
60 i somric jo mateix de mon mantell.
Dotze hores són tocades, tot ho esmenta,
la llum amiga es torna indiferenta;
obro la porta; a la foscor d’enllà
camino lent, amb por de profanar,
65 perquè la nit és, com la mort, viventa.

Josep Carner, *El cor quiet*. Edicions 62

1 Completa un quadre com aquest sobre el poema de Josep Carner:

Protagonista	
Altres personatges	
Espai	
Temps	
Situació concreta	
Tema	

2 Redacta una ressenya breu que resumeixi el sentit global del poema a partir de les dades de la fitxa anterior però sense limitar-t'hi.

3 Assenyala quines d'aquestes dificultats, pel que fa a la comprensió d'un text, solen donar-se en els textos retòrics:

- Abundància de tecnicismes.
- Alteracions de l'ordre sintàctic.
- Desenvolupament d'arguments abstractes.
- Presència de mots cultes i arcaics.
- Mots propis d'una varietat críptica.
- Ús d'expressions en sentit figurat.
- Presència de metàfores.

Indica en quina altra mena de textos solen aparèixer les dificultats que has descartat.

4 Exemplifica els ítems seleccionats amb citacions del poema de Josep Carner.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 Fes una llista dels mots que no coneguis i busca'n el significat en el diccionari. Al final d'aquesta recerca, explica en quina mesura ha canviat la teva percepció del sentit general del poema.

6 Explica el sentit del títol del poema.

7 Fes un resum de la mètrica del poema (mesura del vers, rima, ritme).

8 Tria cinc figures retòriques i explica quina funció té cadascuna en el text, és a dir, quin contingut contribueixen a destacar.

9 Valora l'afirmació següent i busca algun text que l'exemplifiqui:

El lector pot admetre que un poema li resulti incompreensible o, senzillament, que ho sigui aplicant una estratègia de lectura racional. En canvi, no podria acceptar un poema que no tingués cap atractiu estètic

Tòpic literari

Entenem per *tòpic literari* un motiu que apareix de manera recurrent en els textos poètics, narratius, dramàtics, etc. Els tòpics literaris se solen anomenar amb expressions llatines. En aquest cas, el poema de Josep Carner recull el tòpic del *beatus ille* ("feliç aquell"), que consisteix a descriure un estat anímic de felicitat, amb la particularitat que el qui l'experimenta ho fa en soledat i en un espai allunyat de la resta d'éssers humans.

Handwriting practice area with 30 horizontal dotted lines.

Solucions

1	Protagonista	El mateix poeta
	Altres personatges	La seva muller, els seus fills i, evocats, els seus companys de joventut
	Espai	El domicili del poeta
	Temps	Mitjanit / la maduresa del poeta
	Situació concreta	Amb la família adormida, el poeta desvetllat evoca la seva joventut i surt a passejar
	Tema	El pas del temps i les edats de la persona

2 Resposta model:

En el poema *El beat supervivent*, Josep Carner parteix de l'anècdota d'una nit d'insomni en el domicili familiar. La contemplació de la seva família adormida li fa prendre consciència del pas del temps i evocar la seva joventut, quan el sentit de la responsabilitat, de previsió i de dependència dels altres respecte a un mateix eren molt menys importants que el que ara experimenta com a pare de família. L'assumpció d'aquest rol és serena i no exempta d'ironia, que fa que el poeta s'autocontempli com una mena de rei o, fins i tot, de divinitat. El poema es resol amb la recerca de la nit i de l'espai exterior al domicili per part del poeta.

3 Alteracions de l'ordre sintàctic, presència de mots cultes i arcaics, ús d'expressions en sentit figurat i presència de metàfores.

Els tecnicismes abunden en els textos d'especialitat, els arguments abstractes es desenvolupen en els textos argumentatius i els mots críptics són propis de l'argot.

4 Resposta model:

- Alteracions de l'ordre sintàctic: "ja del llibre les tímides lletretes, / desentrenat com só, no em diuen res."
- Presència de mots cultes i arcaics: "alena", "missenyora", "remots".
- Ús d'expressions en sentit figurat: "de mon fadrinatge la memòria / de puntetes, suau, torna a mon volt."
- Presència de metàfores: "que el sol, cansat, encara besa un fruit."

5 Resposta oberta.

6 El títol fa al·lusió al desvetllament del poeta en el context de la família adormida, que el fa un "supervivent" en la nit. Pel que fa al qualificatiu de "beat", pot ser entès com a sinònim culte de *feliç* o *benaventurat* o, amb un punt d'ironia, com un estadi inferior a la santedat. En conjunt, el títol expressa la situació feliç del poeta lliurat a la vida familiar i, alhora, gelós de la seva intimitat, en forma de records i d'allargament en solitari de la jornada.

7 Composició formada per una tirada de quinze quartets de versos decasíl·labs amb rima consonant que segueix l'esquema ABAB fins que a l'última canvia a ABBA i per un quintet de versos també decasíl·labs que segueix l'esquema AABBA. Les setze estrofes presenten alternança de versos masculins i femenins. El ritme s'aconsegueix amb la distribució dels accents a l'interior de cada decasíl·lab, amb la mateixa rima i amb un seguit de figures retòriques (repeticions, paral·lelismes, polisíndeton, exclamacions retòriques, etc.).

8 Resposta model:

- La **prosopopeia** que fa parlar a les cambres (versos 5-8) destaquen la solitud del poeta i introdueixen la seva reflexió.
- L'**antítesi** "una clapa de llum entre foscos" accentua el contrast entre el son de la família i la vigília del poeta solitari.
- L'**apòstrofe** "Oh fadrinatge!" ens situa en l'etapa de la joventut del poeta i en destaca l'absència de compromís conjugal i, per tant, familiar i, de retruc, la seva dedicació als plaers propis d'aquesta edat de major llibertat personal.
- La **comparació** "com gent que ja ha tombat per la collada / però que encara se'n sent alguna veu" subratlla el caràcter no totalment superat de l'etapa vital anterior gràcies al recurs psicològic del record.
- El **paral·lelisme** "Oh cambres de mos fills, plenes de fades! / Oh seny de la muller, ple de destí!" intensifica el contrast entre la fantasia dels infants i la prudència de la maduresa, en aquest cas de la muller; alhora que les unifica amb relació al paper que envers totes dues actituds té el poeta com a protector.

9 Resposta model:

L'alumnat podria aportar, per exemple, textos poètics d'avantguarda, per demostrar que l'estètica pot situar-se al marge de la comprensió racional d'un text.